

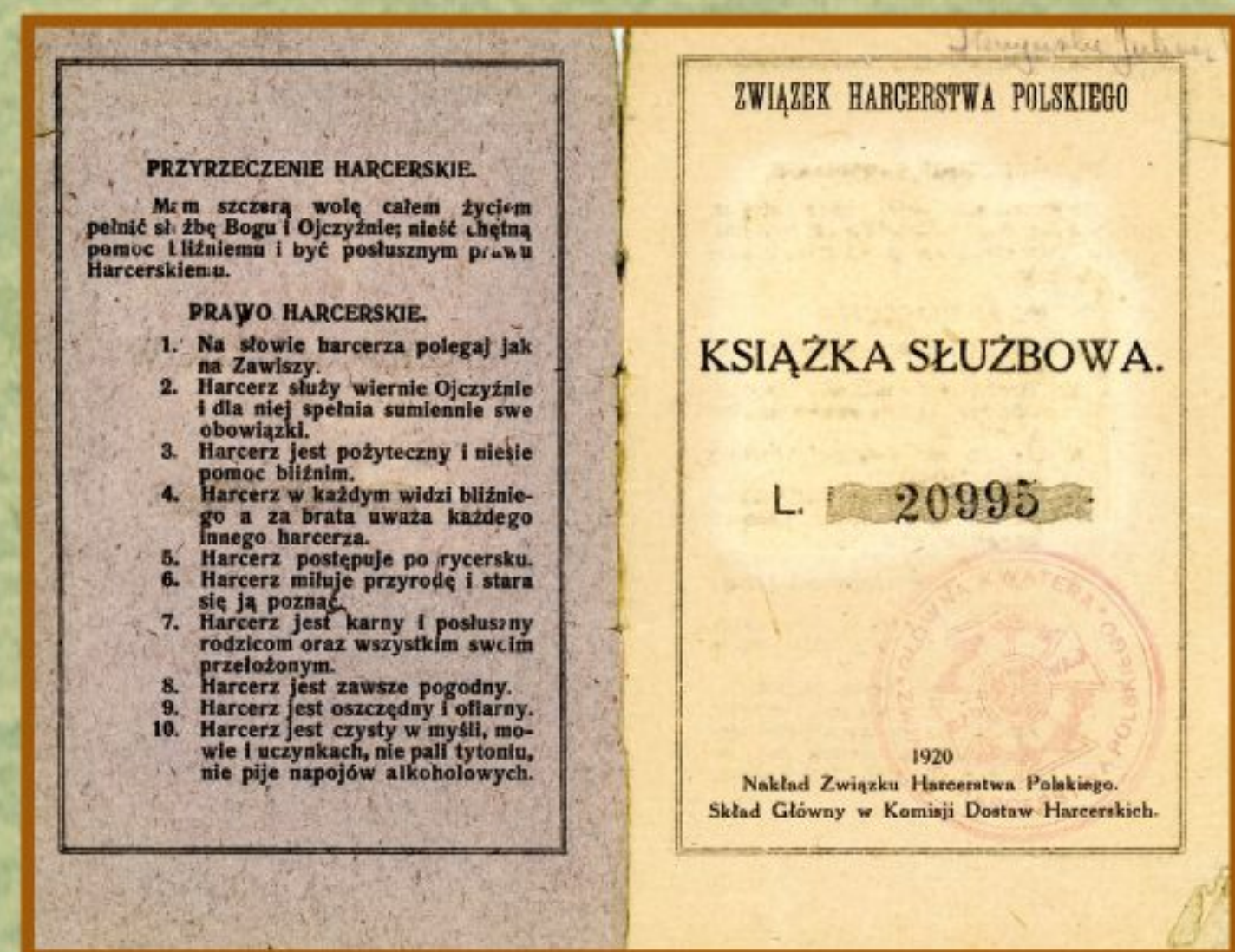

Znaczek dobrowolnych opłat na rzecz Harcerstwa Polskiego w Kijowie, które po abdykacji cara Mikołaja II w marcu 1917 roku rozpoczęło jawną działalność; na pierwszym planie Zawisza Czarny Sulimczyk, 1917, Materiały Józefa Hełczyńskiego, APAN, 25, j. 31

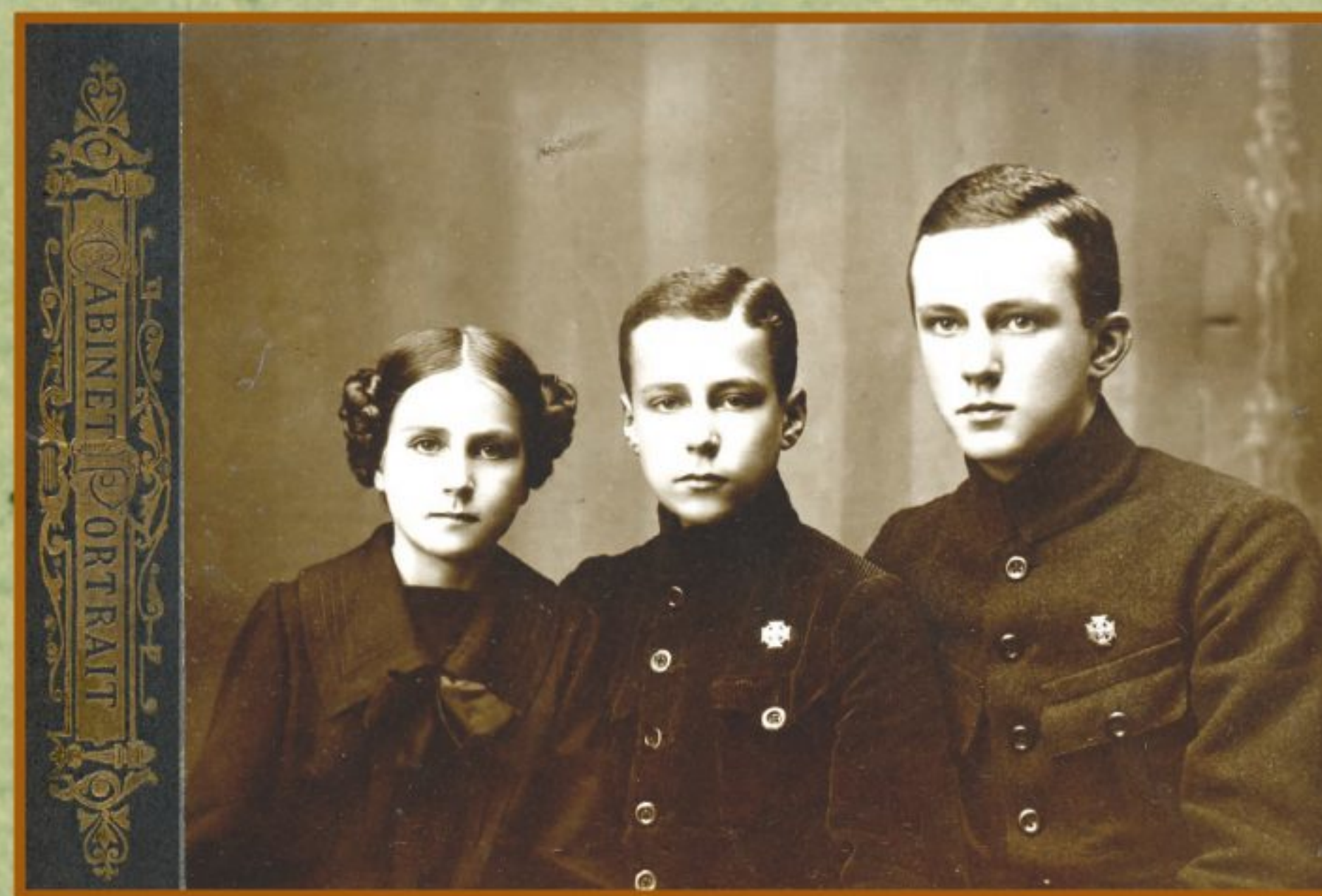
1. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy

„Ale to, co jest istotą skautostwa, duch rycerstwa, służba Ojczyźnie i dźwierzenie odpowiedzialnych placówek, musi pozostać na zawsze w duszach dzisiejszych skautów. Skautostwo nie jest zabawą lat dziecińczych, podczas której należy przestrzegać moralnych przepisów, ale jest wielkim ruchem wiodącym do odrodzenia ludzkości.”

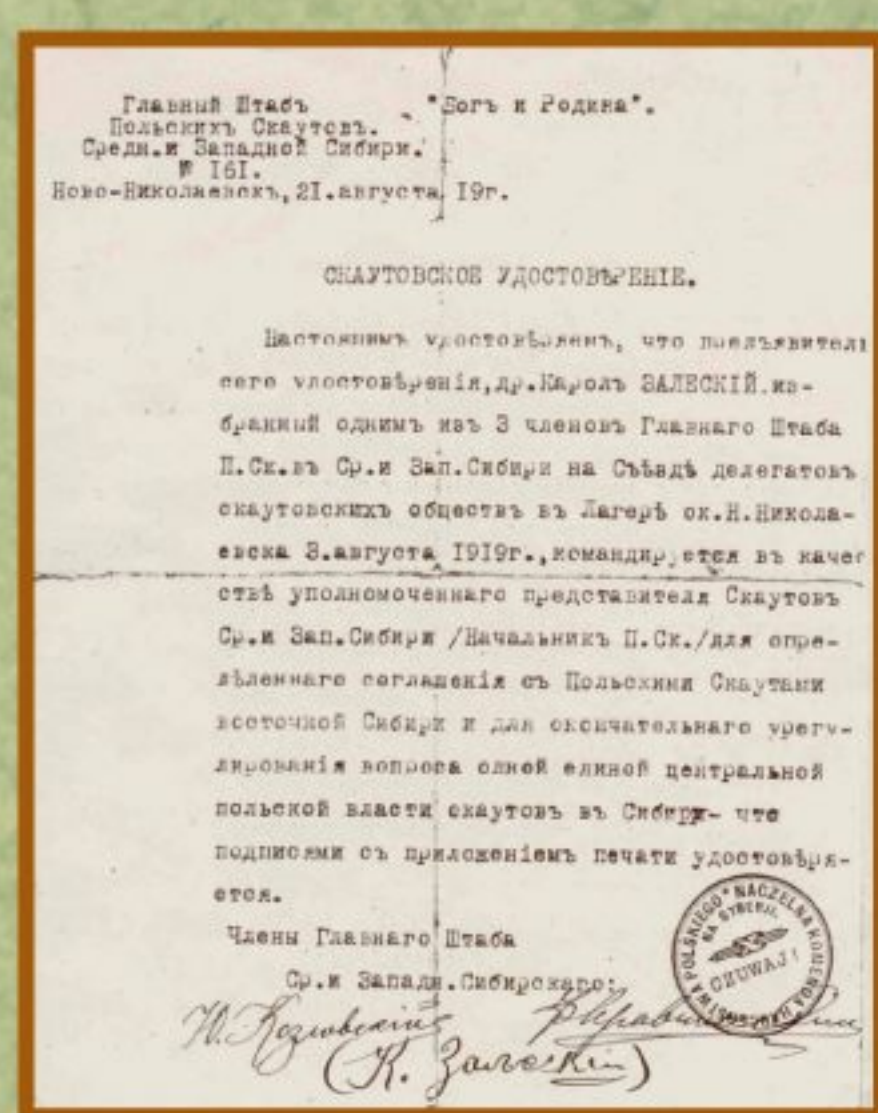
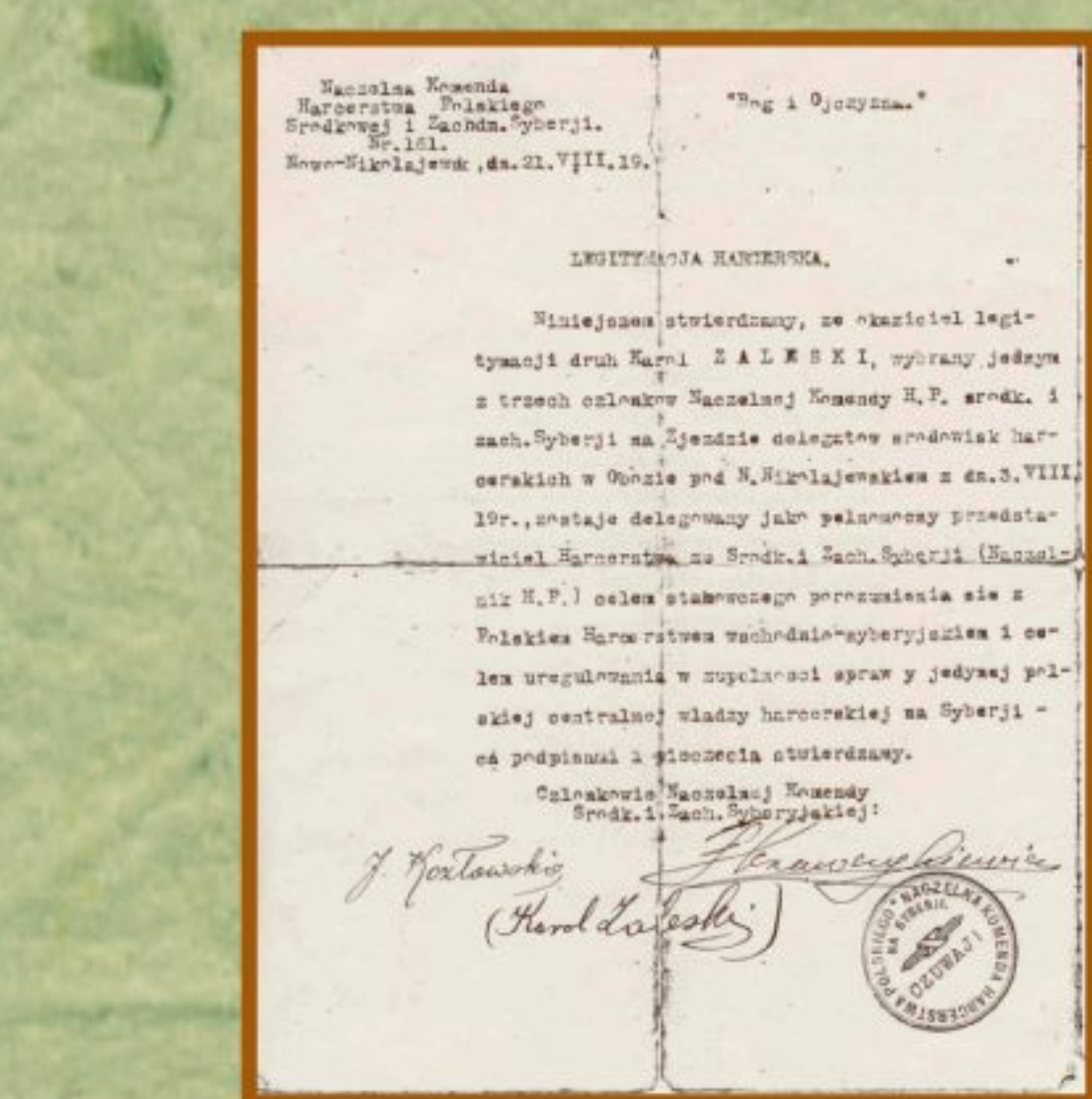
Andrzej Małkowski

Książka służbowa ZHP druha Juliusza Starzyńskiego, którą otrzymał wraz z krzyżem i przydziałem do 10. Lwowskiej Drużyny Harcerskiej po złożeniu przyrzeczenia 26 września 1916 roku; Lwów uważany jest za kolebkę polskiego skautingu; jako symboliczną datę powstania harcerstwa uznaje się dzień 22 maja 1911 roku, w którym Andrzej Małkowski wydał rozkaz tworzący oficjalnie pierwsze lwowskie cztery drużyny skautowe; we Lwowie mieściła się siedziba Naczelnej Komendy Skautowej (od 12 grudnia 1911 roku Związkowe Naczelnictwo Skautowe) i redakcja dwutygodnika „Skaut”; w 2. numerze „Skauta” wydanym 1 listopada 1911 roku ukazała się treść *Przyrzeczenia skautowego* i *Prawa skautowego*; w 1912 roku 1. Lwowska Drużyna Harcerska wprowadziła zawołanie „Czuwaj!”; na początku harcerstwo w zaborze austriackim rozwijało się jawnie w ramach Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, 1920, Materiały Juliusza Starzyńskiego, APAN, III-220, j. 180

Bracia Stanisław i Tadeusz Korzybscy z Mławy z krzyżami harcerskimi na bluzach uczniowskich oraz ich siostra Jadwiga; ostateczny kształt odznaki został wypracowany po uproszczeniu pierwotnego projektu księdza Kazimierza Lutosławskiego, przygotowanego na konkurs ogłoszony przez Andrzeja Małkowskiego w 1. numerze „Skauta” w 1911 roku; Krzyż Harcerski wzorowany na Orderze Virtuti Militari został ustalony jako oficjalna odznaka polskiego skautingu podczas Zjazdu Zjednoczeniowego ZHP w listopadzie 1918 roku; otrzymywał go każdy składający przyrzeczenie, stając się pełnoprawnym członkiem harcerskiej organizacji, 1921, Materiały Tadeusza Waclawa Korzybskiego, APAN, III-385, j. 61

Legitymacja harcerska członka Naczelnej Komendy Harcerstwa Polskiego Karola Zaleskiego, wydana przez Naczelną Komendę Harcerstwa Polskiego Środkowej i Zachodniej Syberii, 21 sierpnia 1919, Materiały Karola Zaleskiego, APAN, P.III-55, b.p.

PRZYRZECZENIA JUNACKIE.

Z własnej woli i z zupełnym zrozumieniem obowiązków, jakie na siebie przyjmuje, przyrzekam:

1. Wierność hasłu junackiemu: BÓG, OJCZYŻNA, CNOTA, NAUKA, PRACA.
2. Posłuszeństwo prawom junackim.

Prawa junackie.

1. Junak miłuje Polskę, gotów jest dla niej życie oddać w potrzebie, dla niej pracuje z zapałem i sumiennie spełnia swe obowiązki.
2. Junak stale pamięta o swej łączności z narodem i gotów zawsze rodakom nieść pomoc w potrzebie.
3. Junak poznaje przeszłość Polski, życie wielkich Polaków i ich dzieła.
4. Junak poznaje kraj ojczysty.

5. Junak miłuje i poznaje przyrodę.
6. Junak jest rycerski, broni słabszych i pokrzywdzonych; jest życzliwy dla ludzi, uprzejmy i usłużny.
7. Junak jest słowny, prawdomówny i uczciwy.
8. Junak polega przedewszystkiem na sobie.
9. Junak pogodnie znosi przeciwności, nie upada na duchu i nie traci nadziei.
10. Junak jest wytrwały w przedsięwzięciach, rzetelny i punktualny w pracy.
11. Junak panuje nad sobą.
12. Junak dba o zdrowie cielesne i duchowe swoje i innych.
13. Junak jest karny.
14. Junak przygotowuje się do służenia Ojczyźnie i w miarę sił i możliwości bierze udział w pracy społecznej.
15. Junak jest dobrym synem i bratem, wzorowym uczniem, dobrym kolegą i serdecznym druhem dla innych junaków.

Leszek Błaszczyk, Arkadiusz Żyznowski, Tadeusz Maj, Roman Raczyński, którzy w latach 1942-1943 w miejscach przymusowej pracy w Łodzi gromadzili wokół siebie 3- lub 4-osobowe grupy chłopców zatrudnionych w tych samych zakładach; dla tej blisko 20-osobowej grupy czterej druhowie stanowili trzon programowo-dyspozycyjny umiejscowiony w zastępie „Jeleni”, który powstał w połowie 1940 roku we wschodniej części Łodzi na Grembachu pod kierunkiem Leszka Błaszczyka; w 1943 roku zastęp „Jeleni” wszedł w struktury organizacyjne konspiracyjnej 3. Łódzkiej Drużyny Harcerskiej im. Romualda Traugutta, wrzesień 1943, Materiały Waldemara Dońca, APAN, III-348, j. 2

Tablica upamiętniająca harcerkę Annę Marię Hinel (1924-1943) na froncie budynku przy ulicy Floriańskiej 8 w Warszawie, w którym została aresztowana przez hitlerowców w nocy z 27 na 28 kwietnia 1942 roku; w czasie okupacji aktywnie działała w Szarych Szeregach, naklejając plakaty, rozrzucając ulotki, malując symbole i hasła patriotyczne na murach praskich domów; poddana brutalnemu śledztwu nie zdradziła nikogo ze swych współtowarzyszy z konspiracyjnej komórki „Iko”, podporządkowanej Oddziałowi Organizacyjnemu KGZWZAK; zamordowana została w Oświęcimiu 19 marca 1943 roku; na podstawie jej wojennego pamiętnika znalezionej przez ojca Wawrzyńca Hineła w skrytce podłogowej wiele lat po wojnie, którego obszerne fragmenty zostały opublikowane w 1980 roku, powstał film fabularny *Uczennica*, 2013, APAN, fot. Katarzyna Słojkowska

Waldemar Doniec, który w końcu 1939 roku rozpoczął działalność w konspiracyjnym Związku Harcerstwa Polskiego i był uczestnikiem tej organizacji przez całą okupację, i jego kolega z tej samej klasy Gimnazjum i Liceum im. Mikołaja Kopernika w Łodzi Jan Har, od czerwca 1939 roku drużynowy 41. Łódzkiej Drużyny Harcerskiej im. Kazimierza Wielkiego, gdzie przybocznym w tym samym czasie był Waldemar Doniec; Jan Har został aresztowany w początkach okupacji i osadzony w obozie koncentracyjnym; zdjęcie wykonano na ulicy Przejazd (obecnie Tuwima), w pobliżu kościoła św. Krzyża w Łodzi, kwiecień 1938, Materiały Waldemara Dońca, APAN, III-348, j. 2

Janusz Władysław Włodarski, uczeń Gimnazjum i Liceum im. Mikołaja Kopernika w Łodzi, członek 3. Łódzkiej Drużyny Harcerskiej im. Romualda Traugutta; druh podharcemistrz Janusz Włodarski zmarł zamęczony przez Niemców w 1942 roku w więzieniu w Radogoszczu; jest patronem Szczepu Harcerki i Harcerzy Szkoły Podstawowej nr 39 dla Dzieci Niewidzących w Łodzi przy ul. Dziewanny 24, czerwiec 1939, Materiały Waldemara Dońca, APAN, III-348, j. 2